

Pollineringsplan – Bengt Hellerström, Annelöv

Gårdsbeskrivning

Bengt odlar drygt 250 ha åker uppdelat på två gårdsplatser. Den mesta marken finns i Annelöv där han bor. I dagsläget är det främst höstraps samt konservärtor på drygt 60 ha som är intressant ur ett pollineringsperspektiv. Utöver det odlas vårkorn, sockerbetor och höstvetete. I söder gränsar markerna till Saxån och på dess andra sida finns det betesmarker. Bengt, och Annelövs gård, är demonstrationsgård inom Jordbruksverkets projekt mångfald på slätten och därför har en hel del åtgärder redan gjorts för att gynna pollinatörer.

Förutsättningar för pollinerare

Gården är belägen i ett utpräglat odlingslandskap med, oftast, stora fält. I dessa områden kan både födotillgången och boplatserna vara en begränsande faktor för vilda pollinatörer. När det gäller föda måste det finnas pollen och nektar hela perioden från att humledrottning/solitärbiet/honungsbiet börjar flyga för säsongen i mars till att de invintrar igen i september. Gården har bra förutsättningar för att gynna humlor. Längre tillbaka har det kanske inte varit så mycket åtgärder ute på den odlade marken men genom ett intresse för träd och buskar har det runt gårdscentrat förmodligen funnits en population av både solitärbin och humlor som nu får möjlighet att expandera.

Åtgärder för att gynna pollinatörer

Föda året om: En inventering av pollen- och nektarväxter visar att det finns föda under stor del av säsongen. Både vilda och planterade salixväxter växer kring i princip alla märkegravar. Både hanplantor och honplantor är viktiga. Relativt tidigt blommar även slånbuskarna kring vindkraftverken. Därefter brukar trädgårdens fruktträd, höstrapsen och maskros blomma. Därefter kommer det ofta honungsört, som blommar omkring åtta veckor efter sådd. Sedan blommar konservärtorna som framförallt verkar ge nektar, inte pollen. Därefter blommar det cikoria samt kommande år klöver i blomsterblandningar som såtts 2016. På hösten finns det främst blommor i trädgården såsom kärleksört och höstanemon. Dessa går att förstärka med till exempel höstaster. Den ska enligt odlingstipsen beskäras på våren.

Inom din jordbruksmark är det relativt långt mellan blomkällorna vissa delar av året. Till exempel, 2016, ner till rapsfältet eller upp till fältet med konservärtor. Då är det bra att det finns några tomter där förhoppningsvis humlor kan hitta föda även på närmre håll.

På gruset kring vindkraftverk skulle det gå att så in till exempel gåsört, kärringtand och blåeld som trivs på torra områden och ger bra pollen och nektar. Om konservärtorna nu försvinner är

såklart både röd- eller vitklöverfrö intressanta grödor att odla ur pollinatörsynpunkt för att få in något mer än höstraps. Till dessa är det extra viktigt att gynna pollinatörer eftersom skörden är helt beroende av det.

Vatten: Det finns en bra spridning av märgelgravar, tomter samt vatten i Saxån i söder som gör att behovet av vatten är täckt under större delen av året. Dock torkade märgelgravarna i öster ut under sommaren så tänk på att ha något fågelbad eller liknande vid din gård där du vet att humlesamhällen som har bon kring dessa märgelgravar kan hitta vatten då.

Remsor i landskapet: Humlor navigerar genom landskapetsstrukturer det innebär att de sällan korsar ett fält med ”spannmålsöken” utan följer fältkanter med blommor, diken eller stengårdsgårdar. Detta har du jobbat väldigt bra med genom att anlägga en skalbaggsås (1). Upp till skalbaggsåsen löper en remsa med rosenbuskar (2) samt bland annat klöver och honungsört anlagd 2015. Denna remsa förbinder skalbaggsåsen med din trädgård.

I bortre ändan av din mark på Annelöv har du sått en remsa med en flerårig blomblandning (3) som innehåller flera sorters klöver samt honungsört och sötväppling. Allt detta är väldigt bra!

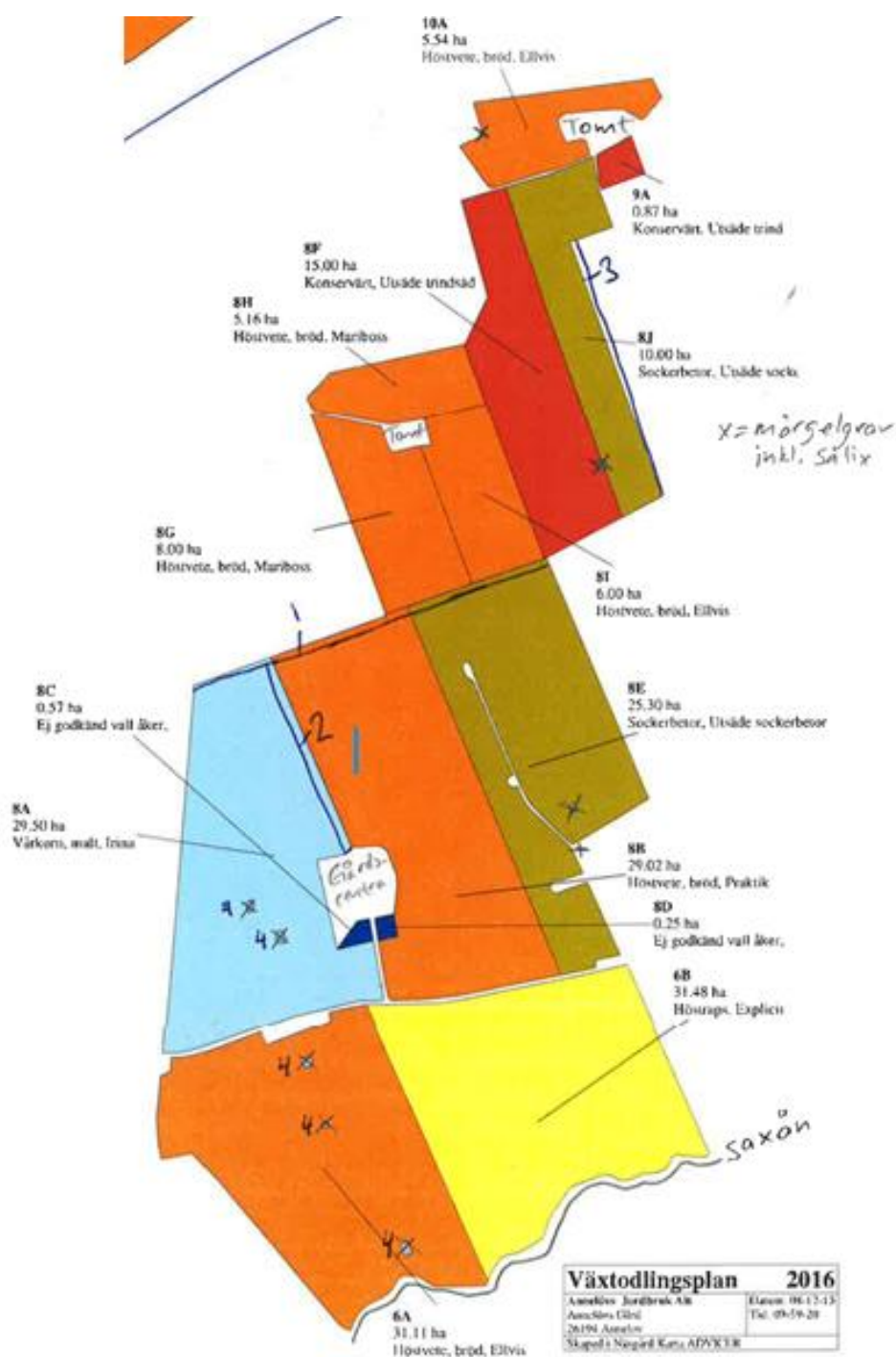
Putsning: På de vägar där du själv styr över putsningen är det lämpligt att putsa när det finns mycket annan föda i närheten till exempel när rapsen eller konservärterna blommar.

Buskar/träd: Det finns en hamlad allé upp till gården. Det är bra att inte hamla alla träd samma år. I trädgården har du skogslönn, fruktträd och mycket annat. Vid vindkraftverken har du planterat slån som blommor och ger skydd för fälthöns och harar samt föda under hösten och vintern. Vid funderingar på kommande planteringar är lönn, lind, oxel, rönn, vildapel eller fruktträd förslag.

Boplatser: Enligt uppgift finns det gott om sork i området så det bör finns övergivna sorkbon för de humlor som kräver det. Humlor har svårt att själv gräva i marken utan får lita till att andra djur gör hål som de sedan överger.

Sten finns det väldigt lite av naturligt i denna del av Skåne men du har lagt upp en stenhög vid gården. På brukningsenheten vid Videlund finns där en stenmur vilket är gynnsamt för boplatser. Den skulle kanske kunna kompletteras med salix i närheten om där inte redan finns det för att förbättra livsmiljön.

Du har lagt ut halm vid vindkraftverken vilket är bra för det gynnar andra sorters humlor än de som behöver stensamlingar. För att gynna solitära bin har du gjort olika varianter av bibatterier. Dessa har nu varit i drift i några år och eftersom de direkt blev bebodda tyder det på att solitärbina hade en stor brist på boplatser hos dig.

Annelöv

x: mörkelgravar inklusive salix

1: Skalbaggssås anlagd i tre omgångar, 2012, 2014 och 2015.

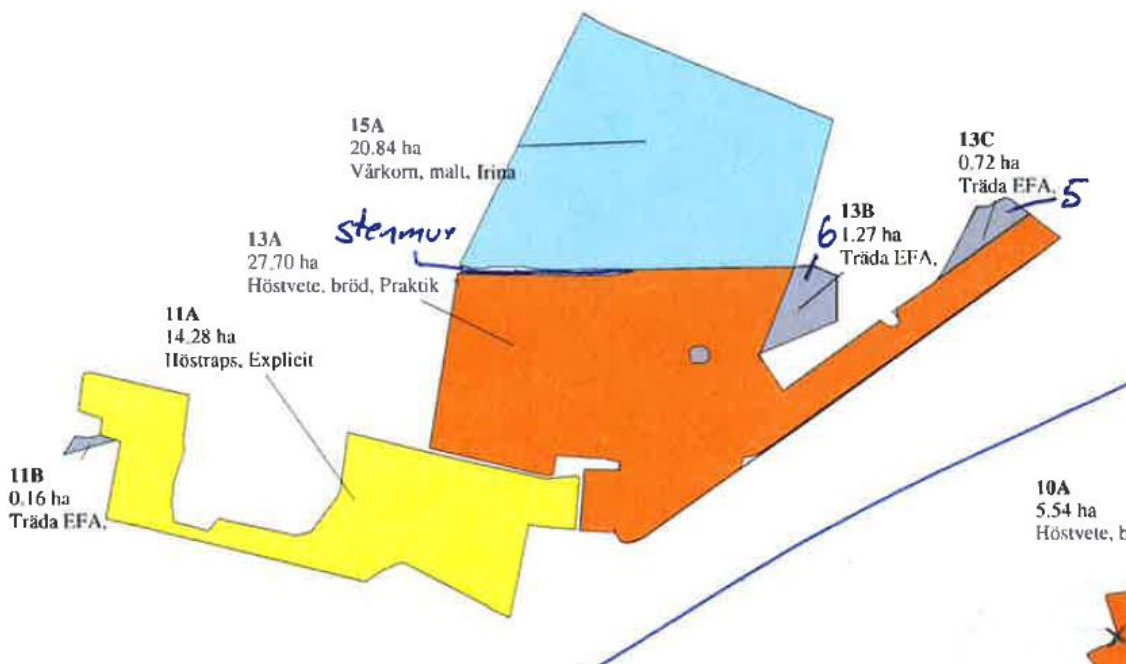
2: Lähäck med rosor samt gräs, klöver och honungsört. Planterad och sådd 2015.

3: Flerårig blomblandning med gul sötväppling, honungsört, röd- och vitklöver och kärringtand

4: Runt dessa mörkelgravarna är det sått 8m med en blomblandning som innehåller honungsört, rödklöver, blodklöver, blåklint och kamomill.

HIR Skåne

Videlund:

5: Blomblandning sådd på trädan som innehåller honungsört, rödklöver, blodklöver, blåklint och kamomill.

6: kommer sås in 2017 med en blomblandning

Hör gärna av dig om du har frågor!

Med vänliga hälsningar,

Lena Friberg
HIR Skåne
Råby 2003
242 92 Hörby
0708-16 10 25
Lena.Friberg@hush.se

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden